

MARMARA ÜNİVERSİTESİ GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİNDE BAUHAUS İZLERİ

Bayram DEDE¹

ÖZ

Tasarım okulları geleneğinin en önemli kanadını Bauhaus oluşturur. Bauhaus bu geleneğin en önemli temsilcisidir. Endüstrileşmenin getirdiği sorunları doğru algılayıp kendi tasarım konseptini oluştururken tasarım kültürünü kendine göre yeniden dizayn eden bu yenilikçi yapısı, kısa süre sonra çok önemli başarılar sağlar. Bauhaus kendisinden sonra kurulan birçok tasarım okuluna ışık tutmuş, onlara yol göstermiştir. Bu okullardan biri de bu geleneğin devamı olan Marmara Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'dur. Marmara Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu, ülkemizin kalkınmasında önemli roller üstlenecek bir misyon edinmişti, okulun amacı; estetik zevki gelişmiş, yaratıcı, çağdaş, özgün ve çağın sanat anlayışını takip eden, topluma sanat zevkini aşılayacak bireyler yetiştirmektir. Bunun yanı sıra Bauhaus gibi gündelik hayatta kullanılan her türlü ürünün tasarımını gerçekleştirmek amacıyla 1957 yılında kurulan Marmara Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Bauhaus'u örnek alarak kurulmuştur. Daha sonra adı Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi olarak değiştirilen okulun sadece adı değişmiş, amaçları aynı kalmıştır. Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu hangi açıdan Bauhaus'tan etkilendi? Günümüzde de bu etkileri görebiliyor muyuz? Bu boyutların çok kapsamlı olduğunu söyleyebiliriz. Eğitim programlarından sanat anlayışına, sanat eğitimi bölümlerine kadar, öğrenci etkinlikleri gibi birçok alanda Bauhaus'un yansısını görmemiz mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Tasarım, Bauhaus, Sanat eğitimi

¹Yrd. Doç. Dr. Adıyaman Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü, [bdede\(at\)adiyaman.edu.tr](mailto:bdede(at)adiyaman.edu.tr).

BAUHAUS TRACES AT MARMARA UNIVERSITY

FACULTY OF FINE ARTS

ABSTRACT

Bauhaus design schools are the most important wing of tradition. Bauhaus is the most important representative of this tradition. This innovative structure, which redesigns the design culture itself, while recognizing the problems of the industrialist correctly and creating its own design concept, provides very important successes in a short time. Bauhaus sheds light on many design schools established after it and led them. One of these schools is Marmara Practical Fine Arts School which is the continuation of this tradition. The Marmara Practical Fine Arts School has a mission to play an important role in the development of our country. The aim of the school was to educate individuals who developed aesthetic taste, creative, contemporary, original and following the understanding of the art of the age, to overcome the collective art taste. In addition to this, the Marmara Practical Fine Arts School, founded in 1957 with the purpose of designing all kinds of products used in everyday life such as Bauhaus, was established as an example. The name of the school changed to Marmara University Faculty of Fine Arts later and changed its name only and its aims remained the same. In what way is the Practical Fine Arts School influenced by the Bauhaus? Do we see these effects nowadays? We can say that these dimensions are very comprehensive. From the educational programs to the understanding of art, to the departments of art education, it is possible that we can see the reflection of Bauhaus in many places such as student activities.

Keywords: Design, Bauhaus, Art education

Dede, Bayram. "Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinde Bauhaus İzleri". *ulakbilge* 6. 23 (2018): 409-437

Dede, B. (2018). Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinde Bauhaus İzleri. *ulakbilge*, 6(23), s.409-437.

Giriş

Avrupa’da sanat yaşamı ve anlayışı Endüstri Devriminin ortaya çıkardığı yeni ihtiyaçları gidermekte zorlanmış ve eski kurumlar etkinliğini yitirmişti. Bu yeni ihtiyaçları karşılayacak çok önemli programlara ve anlayışlara ihtiyaç duyulmuştu. Bu nedenle Bauhaus Almanya’da doğmuş. O zamana kadar var olan sanat anlayışını kökten değiştirmiş ve sanat eğitimi endüstrinin hizmetine sunmuştu. Bunu yapmak için günün sorunları tespit edilmiş, sanat ve endüstri işbirliğine gidilmişti. Var olan tüm sanat anlayışlarının yerine günün ihtiyaçlarını karşılayacak, geleceği kucaklayarak yeni programlar gerçekleştirmiş, mimarlıktan tekstile kadar birçok alanda hem estetik hem de ekonomik ürünlerin üretilmesine imza atmıştı. Ülkemizde, Cumhuriyetin ilanı ile başlayan ve her alanı kapsayan yenileşme hareketi sanat eğitimi de içine almıştı. Ülkemizde çağın ortaya çıkardığı ihtiyaçları gidermek ve özgün, yaratıcı bireyler yetiştirmek amacıyla 1957’de Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksekokulu kurulur. Okulun kuruluş amacı Bauhaus’la aynıdır. Endüstrinin gereksinim duyduğu tasarımcı sorununu çözmek ve sosyal yaşamda kullanılan her türlü ürünün tasarımını, üretimini gerçekleştirmektir. Bu nedenle Okulun kuruluş görevi, kendisi bir Alman olan Bauhaus’un tüm prensiplerini ve evrelerini çok iyi bilen Prof. Schneck’e verilir. Prof. Schneck’in katkıları öyle büyük olur ki bölümlerin dağılımından aletlere, makinelere, programlardan okula kabul edilecek öğrencilerin durumuna, okulun süresine, öğretim elemanlarına kadar her şeyi düzenler. Bunun yanında Temel Tasarım dersi programda yer alır. Birçok bölüm açılır, daha sonra okulun adı Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi olarak değiştirilir. Günümüzde Bauhaus’un etkisini çok somut olarak görmemiz mümkündür. Bauhaus’la başlayan sanatın topluma açılma projesi Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinde de devam etmiş, sanayi okul işbirliği, öğrenci sergileri, konferanslar ve çok yönlü sanatsal projeler Bauhaus’un etkisinin çok derin ve kapsamlı olduğunu birer göstergesidir.

XX. Yüzyıla Kadar Resimde İçerik ve Biçim İlişkisi

Sanat insan yaşamını ilgilendiren en önemli alanlardan biridir. İlk insanla başlayan sanat sürekli bir devingenlik göstermiştir. Sanat, insanın kendini yönetmesini, kimlik kazanmasını sağlamıştır. Dünyayı anlamlandırma çabasında büyük katkı sağlamış olan sanat, insanı insan yapan en önemli uğraş alanlarından biri olmuştur. Sanatın tarihi insanla başlamıştır.

“İnsanoğlu yazmadan önce çizmeye ve boyamaya başlamıştır. Mağaralarda ve dıştaki kaya yüzeyleri üzerinde bulunan boyalı resimler ve çizgiler, insanın

binlerce yıl önce fikirlerini nasıl ifade ettiğini bize oldukça iyi gösterir” (Tansuğ, 1999: 20). Bu resimler ister büyü isterse başka amaçlarla yapılmış olsun hepsinde de insanoğlunun sanatı, korkularının, beklentilerinin bir aracısı olarak kullanmıştır. Bunu da ancak biçimler yoluyla gerçekleştirmiştir. Biçimlerle aynı zamanda diğer insanlarla iletişimi sağlamış. Biçimleri içeriğin bir aracısı olarak kullanmıştır.

“İlkel toplulukların düşünce tarzını anlamaya çalışmadan; onları imgeleri bakılacak güzel şeyler olarak değil de, kullanılacak ve güç dolu nesneler gibi görmeye iten yaşantıyı kavramadan, sanatın bu yabansı başlangıçlarını anlamayı umamamız” (Gombrich, 2002: 40). İnsanlar ilkel dönemlerde resmini yaptığı biçimin arkasındaki felsefeyi yani içeriği anlamamız gerekmektedir. İlkel insanın resmindeki içeriği anlarsak biçimi de bir yere oturabiliriz. Tarihsel zaman içinde insan ihtiyaçları sürekli artmış, değişmiştir. İnsanlar da bu ihtiyaçlara göre sanat eserleri üretmiştir. Değişim, gelişim, mağara duvarlarına çizilen resimlerden başlayarak sanat kendi serüveni başlatmış ve büyük bir ivme kazanmıştır. Sanat dil gibi bir ifade aracıdır. “Dillerin nasıl doğduğunu bilmediğimiz gibi sanatın da nasıl doğduğunu bilemiyoruz” (Gombrich, 2002: 39). Ama şurası da bir gerçektir ki insan var olduğundan beri sanat vardır. Sanatın insanla yaşıt olduğunu söyleyebiliriz; çünkü insanın var olmak için doğayla savaşında önemli bir yeri olmuş; insanlar dili keşfetmeden önce sanatı keşfetmiş, onunla iletişim kurmuş, onunla kendini ifade etmiş ve bu ifade biçimi sanatın içeriğini oluşturmuştur. İçerik hep vardı ve sanatın içerikle başladığını söyleyebiliriz. Mısır sanatında da sanatçı kendisine verilen görevi en iyi şekilde yerine getirmekle görevlidir. Bu sanatta da sanatçı, dinsel inançları bir nevi farklı biçimlerle ortaya koymaya çalışmıştır.

Antik Yunan felsefesinde, evrende her şeyin insanların faydalanması için yaratıldığı düşüncesi, insanı, evrenin merkezine koyan bu ideal anlayış Yunan sanatında vücut bulmuştu (Altunay, 2004: 38). Sanatçı burada içerik olarak toplumun inançlarını somutlaştırmıştır. İçerik biçime şekil vermiş, biçimi bu şekilde somutlaştırmıştır. Ortaçağda ise sanat tamamen kilisenin öngördüğü içeriğe göre dizayn edilmişti. İçerik olarak sanatçı Mısır ve Yunan’da olduğu gibi toplumun inançlarına uygun biçim oluşturmak zorundaydı. Ortaçağda “Egemen güç, sanatın konusunu belirlerken, eserin tamamlanmasında sanatçıya para öder. Bu gücünden dolayı, eserin konusuna ilişkin nitelikleri belirterek sipariş vermiş olurdu” (Şişman, 2011: 77). Sanatçı hayatını idame etmek için kilise veya diğer kurumlardan sipariş almak zorundaydı. Sanatçı, eserini oluştururken bu içeriği kendi felsefesi, dünya görüşü değildi. İçerik olarak kilisenin ya da başka kurumların felsefesine göre eserini üretirken, biçim de bu kurumların istedikleri gibiydi.

“Rönesans’ta genel olarak, akıl dönemi diye adlandırdığımız 18. yüzyılın Aydınlanma Çağı’nda da kısmen, yaratıcısı bile resmi, sanat adına, ya da salt sanat adına yapmıyordu. Şüphesiz resim hala adeta bir yazı idi” (M. Erinç, 1995: 9). Sanatçı kendisini bu yolla ifade ediyordu. Tıpkı mağara duvarlarına resim yapan ilkel insanlar gibi, 18. yüzyıldan itibaren sanatçı hem biçim hem de içerik olarak sanatın artık o zamanki işlevinden sıyrılarak sanat eseri oluşturma misyonunu yavaş yavaş yüklenmeye başlıyordu. Bu tarihten sonra bu sanat eserleri birilerini memnun etmek için yapılmadı. Sanatçı her şeyden bağımsız bir özgürlüğe doğru yeni serüvenine çıkıyordu.

“Hümanizm hareketi ile birlikte insan, tarihte-Antik Çağ’dan sonra ve ondan daha radikal biçimde – ilk kez kendi varlığı üzerinde düşünmeğe başlamış ve yaşamın yorumlanmasında merkezi bir rol üstlenmiştir” (Şölçün, 1980: 145). Bu radikal dönüşüm bir özlemin dile getiriydi insan nihayet uzun bir aradan sonra kendisini yeniden keşfetmeyi başarmıştı. Bu keşfin etkisi bilimdeki, felsefedeki ve sanattaki yansımaları çok derin ve köklü değişimler yaratacak. Ama sanattaki tam özgürlük daha ileri tarihlerde gerçekleşecekti. Bunun yanında ilk özgürlük kısıtlımları kendisini gösteriyordu.

“Kişisel özgürlüğün vatandaşa hak olarak verildiği sıralarda, bireyde uyandırdığı ilk başıboş rahatlığın, plastik sanatlarla edebiyata yansıyan ilk anlatımı, romantizm idi” (Turani, 1999: 35). Romantizm kişisel özgürlüğün sanata yansımaysıydı, böylece sanatta bir ilk gerçekleşmiş oluyordu. Aslında romantizmi bir kırılma noktası olarak alabiliriz. “Romantizm hareketi böylece akademilere, kiliselere, saray çevrelerine, koruyuculara, amatörler, eleştirmenlere ve ustalara olduğu kadar, gelenek, otorite ve kuralların temel ilkelerine karşı açılmış bir özgürlük savaşına dönüştü” (Hauser, 1995: 141).

Böylece sanatçı kendinin bir birey olduğunun farkına varmaya başlamış, bu özgürlüğünü sanatta da dile getirmişti. Sanatçı romantizmle yaşamak istediği dünyayı betimlemeye başlamış, duygularının kılavuzluğunda kendisini tekrar var etmişti. Bu yolla sanatçı kendini her türlü engelden uzak; istediği gibi yaşamaya, düşünmeye, duygularını, hayallerini sınırsızca açığa vurmanın yollarını keşfetmişti. Sanatta yeni içerikler ortaya çıkıyor ve bu içeriklere uygun yeni biçimler keşfediliyordu. Daha önce adı bilinmeyen, duyulmayan içerikler 1789 Fransız İhtilalinin ortaya çıkardığı kavramlardı. Bu kavramlar o zamana kadar hiç bilinmiyordu. “Bu yeni kişi özgürlüğü üzerinde, dinin hukuki baskısı da giderek azalmıştı. Din, artık bilim adamını da

rahatsız edemiyor ve bilim kendi yolunda engel bulmadan ilerliyordu” (Turani, 1999: 35). Sanatçı da bilim adamı gibi artık hiçbir kurumun baskısı altında kalmadan içerikte yeniyi keşfetmeye istek duyuyor ve bunları sanatında uyguluyordu. Ama asıl büyük değişim Avrupa’da büyük deprem etkisi yaratan Endüstri devrimiydi.

“Endüstri devrimi üretimi arttırırken tarihin akışını hızlandırmış, yaşam biçimlerini değiştirmiş, yeni düşünceler, yeni duyuş ve seziş biçimleri, buna bağlı olarak yeni sanat anlayışları getirmişti (Timuçin, 1992: 382). Dünya tarihinde hiçbir dönüşüm Endüstri devriminin yarattığı etkiyi göstermemiştir. Makineleşmeyle başlayan bu süreç tüm gelenekleri ortadan kaldırırken yaşam biçimleri değişmiş, düşünceler dönüşüme uğramış sanki geçmişi bir daha hatırlamamak için hafızlardan kazınmıştı. Artık yeni vardı. Bu yeni sanattan, ekonomiye tüm alışkanlıklara yaşam tarzına inançlara kadar her şeyi etkilemişti. Bu değişimler sanat ve sanatçı lehine gerçekleşmiş; sanatçı da bu değişimlerden gerektiği kadar faydalanmış, sanatta yeni içerik ve biçimlerle imgelerini anlatma yoluna gitmişti.

Bauhaus Eğitim Programı

Hazırlayıcı öğretim: Hazırlayıcı öğretim Bauhaus’un uyguladığı yöntemlerin en önemlisidir. Öğrenci bu altı aylık derste başarısız olursa okulla ilişkisi kesilirdi (Balcıoğlu, 2009: 397).

Teknik öğretim: Bauhaus kurulduktan sonra okulun kurulma amacına uygun olarak bir teknik öğretimin önemi iyice kavranmaya başlanmıştır. Bundan dolayı da Bauhaus’ta lonca tarzı bir öğretim modeli uygulanmıştır.

“Gropius” teknik öğretimde en iyi yöntemin Ortaçağ’da olduğu gibi çıraklığın olduğuna inanmaktaydı. Bu fikrin Bauhaus bünyesindeki uygulaması ise her atölyenin bir usta ve bir sanatçıdan oluşan iki tane öğretmeninin olmasıydı.

Sütrüktürel (Yapısal) öğretim: “Sütrüktürel öğretim (Genç ustalar için ders programı) üç yıllık çalışmalardan sonra proje hazırlar, sanatkar ustalar jürisinden sertifikasını alırdı” (Arkitekt, 1999: 64).

Temel sanat Eğitimi uygulamaları, Bauhaus’un en önemli eğitim programlarından biridir. Hazırlayıcı öğretim olarak da bilinen bu ders Bauhaus’un kendisinden sonraki Sanat Okullarına en büyük mirası olmuştur.

Tablo 2. Gropius Eğitim Programı

Ludwig Mies Van Der Rohe'nin Eğitim Programı

Bauhaus Dessau

Tasarım Yüksekokulu

Eylül 1930

I. eğitim ve çalışma alanları

Bauhaus eğitimi, teorik ve pratik kurslarda ve Bauhaus Atölyelerinde yapılır

1. genel

iş bilgisi

obje çizimi

geometrik çizim

el yazısı

matematik

fizik

mekanik

kimya

malzeme bilgisi

norm bilgisi

sanatta yaratıcılığa giriş

konferanslar

psikoloji

psikoteknik

ekonomi ve işletme

renk bilgisi

sanat tarihi

sosyoloji

2. yapı ve ince yapı

kaba yapı

ince yapı

konstrüksiyon tasarımı

ısıtma ve havalandırma

tesisat bilgisi

ışıklandırma bilgisi

maliyet hesapları

mukavemet bilgisi

statik

demir ve betonarme konstrüksiyon
inşaat bilgisi ve tasarımı
şehircilik
ince yapı semineri
ahşap Atölyesinde, metal Atölyesinde ve duvar nakkaşlığında uygulamalı çalışma

3. reklam

tipografya
baskı ve çoğaltma işlemleri
el yazısı, renk ve düzey
baskı ile ilgili hesaplama
fotoğrafçılık
reklam için grafik tasarımı
reklam süreci ve gelişmesi
reklam için obje tasarımı
reklam için üç boyutlu çalışmalar
basımevinde ve reklam Atölyesinde uygulamalı çalışma

4. foto

aydınlatma-, geliştirme- ve bitirme tekniği
illüstrasyona geçiş
renk tonunun tutturulması ve bozulmalar
rengin tutturulması
dokunun tutturulması
görme: aydınlık ve netlik
malzeme araştırması
reklamın ve röportajın özel talepleri

5. dokuma

bağlantı bilgisi
malzeme bilgisi
dokuma teknikleri - el tezgahı
 dokuma makinası
 jacquard makinası
 halı dokuma tezgahı
 goblen tezgahı
hesaplama
kumaş analizi
kalıp çıkarma
kumaş geliştirme
malzeme bilgisi ve malzeme kontrolü

boyahane

dokuma Atölyesinde uygulamalı çalışma

6. plastik sanatlar

serbest resim dersi

heykel Atölyesi

II. akademik kadro

Ludwig Mies Van der Rohe, mimar, Bauhaus'un direktörü

Josef Albers, iş bilgisi, obje çizimi

Alfred Arndt, ince yapı Atölyesi (yapı)

Otto Büttner, erkekler için jimnastik ve spor

Friedrich Engemann, meslek başöğretmeni, geometrik yaratıcılık, profesyonel çizim, teknik mekanik

Carla Grosch, kadınlar için jimnastik ve spor

Wassily Kandinsky, profesör, sanatsal yaratıcılık, serbest resim dersi

Paul Plee, profesör, serbest resim dersi

Wilhelm Müller, danışman öğretmen, kimya, teknoloji, yapı malzemesi bilgisi

Walter Peterhans, fotoğrafya, matematik

Hans Reidel, dr. müh., psikoteknik, işletme bilgisi, matematik

Alcar Rudelt, yapı mühendisi, yapı bilgisi, mukavemet bilgisi, yüksek matematik, demir yapı, betonarme yapı, betonarme yapısı

Hinnerk Scheper, duvar nakkaşlığı (şu anda izinde)

Joost Schmidt, el yazısı, reklam, heykel Atölyesi

Hanımefendi Gunta Sharon-Stölzl, dokuma Atölyesi

Ludwig Hilberselmer, mimar, yapı bilgisi

III. okula kabul şartları

sıradan bir öğrencinin sahip olması gerekenler: Geçerli ve kabul edilebilir yetenek seviyesi, yönetimce kabul edilen düzeyde yeterli ön eğitime sahip olmak, 18 yaş ve üzeri olmak, ön eğitimin içeriğine ve kalitesine göre ders atlamalar, sınıf atlamalar, muaf tutulmalar olarak sıralanabilir.

kayıt şartları

kaydın mutlaka yazılı olması gerekmektedir.

aşağıdaki dokümanların bir arada olması gerekir:

- a. kişisel bilgiler (ön eğitimi, memleket, medeni durum, gelir belgesi, 18-21 yaş arası veliden ya da vasiden gelir garantisinin belgelenmesi)
- b. savcılıktan temiz kâğıdı
- c. doktordan sağlık raporu.
- d. fotoğraf
- e. el işi ve teorik eğitimine ait referans kâğıtları ya da el işi ürünleri

f. kendi eli ile yaptığı resimler veya elışı ürünleri.

kabul

Aşağıdakiler yerine getirildiğinde kabul süreci tamamlanmaktadır:

1. kayıt ücreti ve diğer giderler ödendiğinde
2. genel kurallar, ev ve çalışma kuralları imzalandığında

ücret

alınacak ücret:

1. bir defalık kayıt ücreti: 10 reichsmark
2. öğretme ücreti: I. dönem 80. rmk.
yerli öğrenci II. dönem 70. rmk.
III. dönem 60. rmk.
IV. dönem 50. rmk.
V. dönem 40. rmk.
VI. dönem 30. rmk.

yabancı öğrenciler bir buçuk katını öderler.

3. sigorta ve duş kullanma hakkı için yıllık zorunlu ücret 5 rmk.

IV. eğitim süresi ve mezuniyet

Eğitim genellikle 6 dönem sürer.

Çalışmalar bitirildiğinde, öğrenciler Bauhaus'u terk eder.

Öğrenci, Bauhaus'tan ayrılmadan yönetimi bilgilendirmelidir.

Çalışmaları başarısız sayılan öğrenciler, yönetimin kararından sonra atılabilir:

Eğitimlerini başarıyla tamamlayan öğrenciler, Bauhaus diplomasını almaya hak kazanır.

Birkaç ders alan öğrenciler sertifika alabilirler.

1930/31 kış dönemi 21 ekim 1930 da başlayacak.

1930/31 kış dönemi 31 mart 1930 da bitecek.

Öğrenciler Dessau'da genellikle bir ay yiyecek ve yaşama giderleri için en az 100 rmk.'a gerek duymaktadır.

Öğrenciler, Bauhaus'a yakın bir yerde 25 rmk.ya mobilyalı oda kiralayabilirler.

Bauhaus kantini, öğrencilere maliyet fiyatına kahvaltı, öğle yemeği, öğleden sonra kahve ve akşam yemeği gibi hizmetler sunmaktadır.

Bauhaus sekreterliği, bütün sorular ve sorunlar için hizmet vermektedir (Balcıoğlu, 2009: 430-406).

Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinde Bauhaus Etkisi

Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, ülkemizde endüstriyel tasarım misyonunu gerçekleştirmeye çalışan ilk kurum olarak bilinmektedir.

Bilimin ve teknolojinin baş döndürücü hızı toplumsal, ekonomik yapıdaki geleneksel anlayışların deformasyonunu getirmiştir. Eski sanat eğitimi veren kurumlar, sanatın toplumsal misyonunu gerçekleştiremedikleri ve teknolojinin ihtiyaçlarına cevap veremedikleri için ülkemizde özgün ve yaratıcı bireyler yetiştirmek amacıyla 1957’de Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksekokulu kurulur. Okulun amacı gündelik hayatta kullanılan her türlü ürünün tasarımını gerçekleştirmek ve yaşanılan mekanın güzel görünmesini sağlayarak yaratıcı, bilgi ve becerisini kullanabilen bireyler yetiştirmektir (Kaptan, 2003: 72). Mustafa Aslier, Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksekokulu’nun amaçlarını şu şekilde açıklar:

Toplumumuz dünya sanatı içinde önemli bir yeri olan geçmişte çok güzel el sanatı ürünleri oluşturmuştur. Endüstri çağı olarak bilinen, şimdi ise çağın gerektirdiği zevk anlayışını karşılayacak ve kendi oluşturacağı desen, renk ve biçim görüşünü ifade edecek ürünler oluşturmak zorundadır. Yaşamımızı daha da güzelleştirecek, mekanımızı süsleyecek materyaller oluşturma ve bunları kullanma becerileri gelişmiş tasarımcıları yetiştirmek amacıyla tasarımcıların yaratıcı çalışmalar yapmalarını teşvik etmek ve el sanatlarına olumlu katkılarda bulunacak ortamı sağlamak amacını gütmüştür (Aslier, 1970: 33).

Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksekokulu’nun kurulmasında birçok Alman uzman görev alır. Okul Bauhaus prensiplerine göre kurulduğu için Bauhaus’ta görev almış ve buradaki eğitim uygulamalarını iyi bilen eğitimcilerin Almanya’dan getirilmesi gerekmektedir (Kaptan, 2003: 72). “Öğretim elemanları Almanya’da Stuttgart Güzel Sanatlar Akademisi’nden seçilir. Burada dikkat çekici olan, öğretim elemanlarının alanlarında olduğu gibi diğer alanlarda da yetkin olmaları ve uzmanlık eğitimi almalarıdır” (Ak, 2009: 323). Bauhaus’tan gelen, özellikle seçilen öğretim elemanlarının her biri alanlarında uzmandır. “Prof. Aldof Schneck (Stuttgart Güzel Sanatlar Akademisi Profesörü) seçtiği öğretim elemanlarının nasıl seçildiklerini raporunda şöyle anlatır” (üç bölümden oluşan 42 sayfalık rapor Tatbiki’nin açılışı ve organizasyonu, yönetmelik tasarısı ve okul için sağlanan malzemelerin listesinden oluşmaktadır) (Ak, 2009: 317).

“Öğretim elemanların görevlendirilmesiyle ilgili olarak da konuştuk. Ben önceden bazı öneriler hazırlamıştım, ama sonuçta Stuttgart Güzel Sanatlar Akademisi’nden öğretim üyelerinde karar kıldık.

Mobilya ve iç Mimarlık için Fraulein Vollmer,
Dekoratif Duvar Resmi için Herr Schubert,
Grafik için Herr Metzger,
Tekstil için Fraulein Prof. Ruland” (Ak, 2009: 323-325).

Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksekokulu kurulduktan sonra yurt dışından yeni öğretim elemanları getirilir (Ekren, 2006: 83). Böylece okulda ders veren yabancı öğretim elemanlarının sayısı artar. Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksekokulu’nda ders veren öğretim elemanlarının bölümlere göre dağılımı şöyledir:

“Dekoratif Resim Bölümü: Herwig Schubert, Hans Baeurle, Helmut Hungerberg, Walter Schimpf, Erhard Schiller, Ludwing Von Winterfeld.

Grafik Sanatları Bölümü: Frank Metzger, Anton Lehmden, Boris Neimann.

Tekstil Sanatları Bölümü: Hermine Ruland, Harald Schmidt, Edit Blümel, Harald Bohmer.

Seramik Sanatları Bölümü: Ralf Busz, Jan Grove, Kenzi Kato.

Temel Sanat Bölümü: Karl Schlamming, Elizabeth Berger.

Mobilya-İç Mimarlık Bölümü: Friedrich Rommel, Dieter Jacob, Gottfried Unterberger, Astrit Vollmer” (Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Yayınları, 1971; Ekren, 2006: 84’dan alıntı).

Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksekokulu süresinin kaç yıl olacağı sorunu Prof. Schneck tarafından dört yıl olarak tespit edilir ve bu sorun giderilir. Bu dört yıl boyunca derslerin kavrıtılacağı düşünülür. Öğretim süreci, çıracılık ve ustalık olarak ayrılmıştır. Ustalığa, yani meslek sınıfına başarılı olan öğrenciler devam edeceklerdi. Bu uygulamanın Bauhaus’tan yansıdığını söyleyebiliriz. Okulun derecesinin ve öğretim süresinin net olarak saptanmamış olması, uzun süre bazı karışıklıklar yaşanmasına neden olur. Okulda mezun olan öğrencilerin sıfatlarının ne olacağının tespit edilememesi problemi ortaya çıkar. “Ülke koşullarını bilmeyen ve bu konuda bilgilendirilmeyen Prof. Schneck’in bu uygulaması, okulda uzun yıllar çözülemeyen bir sorun olacaktır” (Ak, 2009:327). Ülke koşullarının ve ihtiyaçlarının bilinmemesi bu okulun ileride Bauhaus kadar başarılı olamamasının temel nedeni olacaktır. Aslında bu dönemi bir acemilik dönemi olarak adlandırabiliriz.

Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu’nun kuruluşunda çok emeği olan Prof. Schneck, Tatbiki için büyük bir şans olmuştur. Çünkü Bauhaus programlarını yakından bilmesi ve diğer sanat okullarını yakından takip etmesi

nedeniyle deneyimlerini okulun kuruluşunda gösterir. Okula manevi destek de sağlayan Prof. Schneck'e Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu çok şey borçludur.

Prof. Adolf G. Schneck'in mukavele süresi içinde Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu için yaptığı işler şunlardır:

- “Okul yönetmeliğinin ana hatlarını hazırlamıştır.
- Okulun her bölümünün ayrı ayrı olmak üzere, ders programlarını ve uygulanacak yöntemleri tespit etmiştir.
- Her bölüm şefinin ilk derslerine girerek, uygulanacak olan öğretim sistemi hakkında direktifler vermiştir.
- Okulun ders malzemeleri ve Atölyelerin kurulması konusunda genel direktiflerle beraber, ayrıca, Almanya'daki bazı fabrikalarla iletişime geçerek, birçok ders malzemesinin ve örneğinin bedelsiz olarak gönderilmesini kişisel çabalarıyla sağlamıştır.
- Okulun giriş sınavları programını hazırlamış ve özellikle sınavlara katılanlarca, sınav sonuçlarının incelenmesinde jüriye katılmıştır.
- Almanya Hükümeti'nden, okula ders, araç ve malzemelerini beş senede tamamlanmak üzere yaklaşık 20-25 bin mark yardım sağlamıştır. İlk yıl için 4 bin mark tutarındaki ders, araç ve malzemeleri için, Almanya'nın İstanbul Başkonsolosluğu aracılığıyla listeleri göndermiş ve fabrikalarla bağlantı kurmuştur” (Ak, 2009: 329-330).

“Prof. Adolf G. Schneck, Bauhaus eğitim sisteminin bir benzerini, Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'nda uygulamıştır. Bu amaçla kurulan her bölümün başına Almanya'dan uzman eğitimciler getirilmiştir” (Kaptan, 2003: 72). Prof. Schneck tarafından Bauhaus'a göre biçimlendirilen Tatbiki'de bütün bölümlerin çalışma programı üç grupta toplanır:

- “Malzemeyi şekillendirme: Malzemeyle form araştırmaları.
- Teknik ile form güzelliğini birleştirme: Yaratıcı şekillendirme, kontrüksiyon formları.
- Endüstriyel şekillendirme: Endüstriye uygulama, çoğaltma (röprodüksiyon) uygulama” (Yada, 1968: 35).

Sait Yada Gazi Eğitim Enstitüsü'nün açılmasında hem idari hem de uygulama aşamalarında görev almış öğretim üyesi bu üçlü programın yanında

“Bauhaus’tan kalma tatbiki de uygulanan en önemli yansımanın temel sanat eğitimi anlayışı olduğunu söyler” (Aliçavuşoğlu, 2009: 24). Temel sanat eğitimi, öğrencilerin bağımsız çalışmasını, sürekli kendilerini yenilemelerini, yaratıcı olmalarını, yeni biçimler oluşturmalarını sağlar. Sait Yada bu dersin Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu’nun temeli olduğunu belirtir ve amacını şöyle açıklar:

Okula giren öğrencilere çeşitli malzemelerle yeni formlar oluşturulmasını sağlamak yeni formlar oluştururken çeşitli teknikleri kullanmak, ellerini ve gözlerini eğiterek ve yeni düşüncelere, yaratımlara olanak sağlamaktır. Bu sayede her çeşit malzemeyle yeni formlar oluşturma, bu formları oluşturmada tekniklerin özellikleri hakkında var olan bilgileri daha da geliştirmektir (Yada, 1968: 13).

Tatbiki Güzel Sanatlar öğretim programı Temel Sanat Eğitimi dersine göre düzenlenir. Çünkü Tatbiki’nin kuruluş amacına uygun ders programı, Temel Sanat Eğitimi’dir. “Temel Sanat Eğitimi, sonradan Devlet Güzel Sanatlar Akademisi’nde de bütün bölümlere yönelik bir kürsü olarak örgütlenir” (Artun, 2009: 15). Çünkü sanat eğitiminin bel kemiğini oluşturan temel sanat eğitiminin tüm güzel sanat okullarında uygulanması gerekmektedir. Temel Sanat Eğitimi’nde Bauhaus uygulamaları örnek alınır.

Öğrenciler aldıkları Temel Sanat Eğitimi’yle sanayiye dönük daha etkin, daha yaratıcı, daha estetik tasarımlar gerçekleştirecek, ülkenin kalkınmasında önemli roller üstleneceklerdi. Ayrıca ülkenin acilen gereksinim duyduğu tasarımcıların yetişmesini sağlayacaktır.

Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu’ndan miras alınan tecrübelerden yararlanır. İsmi değişmesinden başka amaçları aynıdır. Temel amaç Tatbiki geleneğini sürdürmektir. ‘Yenilenme’, okulun “1957 yılında kuruluşundan itibaren eğitim anlayışı içerisinde temel bir unsurdur. Tatbikinın kurmuş olduğu diğer pozitif yaklaşımlar; katılımcı öğrenci profili, sanayi-okul işbirliği, paylaşım esaslı halk-okul ilişkisinin güçlendirilmesidir” (Ekren, 2006: 99-100). Günümüzde Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi’nin eğitim verdiği bölümler şunlardır;

“1- Resim Bölümü

1.1.Resim

1.2.Sanat (Resim)

2- Grafik Bölümü

- 2.1.Grafik
- 2.2.Grafik Sanatlar
- 2.3.Grafik Tasarım

3- İç Mimarlık Bölümü

- 3.1.Ağaç İşleri
- 3.2.Dekoratif Sanatlar
- 3.3.İç Mekan Düzenleme
- 3.4.İş Mekan Tasarımı
- 3.5.Mobilya ve Dekorasyon
- 3.6.Sanat ve Tasarım
- 3.7.Tasarım ve Teknolojisi

4- Seramik ve Cam Bölümü

- 4.1.Plastik Sanatlar
- 4.2.Seramik
- 4.3.Seramik Sanatı
- 4.4.Seramik ve Cam Teknolojisi
- 4.5.Sanat ve Tasarım

5- Tekstil Bölümü

- 5.1.Boya-Baskı-Desen
- 5.2.Moda (Giysi) Tasarımı
- 5.3.Moda Tasarım
- 5.4.Moda Resmi
- 5.5.Plastik Sanatlar
- 5.6.Tekstil
- 5.7.Tekstil Tasarımı
- 5.8.Sanat ve Tasarım

6- Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü

- 6.1.Modelcilik
- 6.2.Sanat ve Tasarım

7- Geleneksel Türk Sanatları Bölümü

- 7.1.Boya Apre
- 7.2.Boya Teknolojisi

- 7.3.Boya-Baskı-Desen
- 7.4.Cilt ve Serigrafi
- 7.5.Ciltleme ve Serigrafi
- 7.6.Dekoratif El Sanatları
- 7.7.Dekoratif Sanatlar
- 7.8.Dokuma
- 7.9.El Sanatları
- 7.10.El Sanatları Teknolojisi / El Sanatları ve Teknolojisi
- 7.11.Sanat
- 7.12.Sanat ve Tasarım
- 7.13.Tasarım ve Teknolojisi
- 7.14.Tasarım ve Teknoloji
- 7.15.Tekstil
- 7.16.Tekstil Boya-Apre
- 7.17.Tekstil-Boya-Baskı-Desen
- 7.18.Tekstil Dokuma
- 7.19.Tekstil İplik
- 7.20.Tekstil İplikçilik
- 7.21.İplik
- 7.22.İplikçilik
- 7.23.Tekstil Kalite Kontrol
- 7.24.Resim
- 7.25.Resim (Anadolu Kız M.L. Kız M.L)
- 7.26.Restorasyon
- 7.27.Şekillendirme ve Desenleme
- 7.28.Tekstil Tasarımı
- 7.29.Tekstil Teknolojisi
- 7.30.Yapı Ressamlığı
- 7.31.Konservasyon
- 7.32.Bilgisayar
- 7.33.Öğretmen Okulu (Köy Enstitüsü Dahil)

8- Heykel Bölümü

- 8.1.Plastik Sanatlar
- 8.2.Sanat ve Tasarım

9- Fotoğraf Bölümü

- 9.1.Fotoğraf ve Klişe

9.2.Fotografçılık

9.3. Grafik ve Fotoğraf/Fotoğraf ve Grafik

9.4.Sanat ve Tasarım” (M.Ü.G.S.F Özel Yetenek Giriş Sınavları Kılavuzu, 2012-2013).

Fakülte yerleşkesi içinde yer alan ve Marmara Üniversitesi Rektörlüğü’ne bağlı olarak çalışan iki merkez bulunmaktadır:

- “1. Geleneksel El Sanatları ve Tasarım Araştırma Geliştirme Merkezi (1988)
- Grafoloji Araştırma ve Uygulama Merkezi (1993)

Dobag Projesi (Doğal Boya Araştırma Geliştirme projesi): 1982 yılında uygulamaya konulmuştur.

Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi 11 bölüm içinde disiplinler arası bir konseptle eğitimini sürdürülmektedir. Fakültede çeşitli bölümlerdeki Atölyeler o bölümün öğrencilerine tamamıyla, diğer bölümün öğrencilerine ise kontenjanlar dâhilinde açıktır” (Ekren, 2006:101-102).

Fakültede çeşitli bölümlerde öğrencilerin daha geniş yapı içerisinde istedikleri ve başarılı olduklarını düşündükleri alanlara göre ders alabilmeleri sağlanmaktadır. Bu geleneğin Bauhaus’tan geldiğini söyleyebiliriz. Bauhaus’ta öğrenci ilgi alanlarına göre bir ders seçebiliyor ve bu alanda ustalaşıyordu. Öğrenciye herhangi bir müdahale söz konusu değildi. Gönüllülük, insiyatif, beceriklilik esastı (Şahinkaya, 2009: 30). Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi’nde de bu uygulama devam etmektedir. Böylece fakültede kişiye özel bir programın oluşturulması mümkün olmaktadır. Sağlanan bir başka olanak da “yedi yıl olan eğitim döneminde bir başka bölümün diplomasına da sahip olunarak “çift anadal” ya da başka bölümün sertifikası olanağına kavuşarak “yan dal” yapma imkanı bulunmaktadır” (Ekren, 2006:102).

Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi’nin en önemli özelliği danışma kurullarının varlığıdır. Bu danışma kurulları kendilerine düşen görevleri yerine getirmek ve üniversitenin batı düzeyinde her alanda yenilikçi ve modern bir yapıya kavuşmasını sağlamaktadır.

Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinde Öğrenci Etkinlikleri

Bauhaus’la başlayan Tatbiki ile devam eden sanatın toplumla olan ilişkisinin canlı tutulması için fakültede çok yönlü projeler gerçekleştirilmektedir. Bu projeler

sanayileşme ile başlayan sanat-endüstri ilişkisinin dışında okul dışı etkinliklerin de önem taşıdığının, okulun canlı bir müze, kültür merkezi olarak düşünülmesi ve bununla sanata yabancı olan ya da sanatla ilgilenmeyen herkesi kucaklayarak bu yolla toplumun eğitilmesi misyonunu da üstlenmiştir. Okulun halka açılması için öğrenci sergileri ve şenliklerinin sürekli artırılması gerekmektedir.

Daha önceki okullar bunu yapmadıkları için okulların toplumdan uzak yaşamı uzmanlar tarafından eleştirilmiştir. Eğer okul topluma açılıyorsa toplumla kucaklaşıyorsa bunun sonucunda okul toplumla birlikte bir bütün oluşturur ve hedeflerine daha kolay ulaşır.

Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nin bir diğer etkinliği de konferanslardır. Konferanslar ve sempozyumların hem öğrenci açısından hem de öğretim görevlileri açısından büyük bir önemi vardır. Öğrencinin kendi dönemindeki sanat anlayışını takip edilebilmesi ve bilgilendirilmesi açısından önemlidir.

Bu etkinlikler Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinin Bauhaus'tan etkilendiğinin somut bir kanıtıdır. Bauhaus'ta olduğu gibi okulun topluma açık olması anlayışının bir sonucudur Bu yüzden ders dışı etkinlikler önemli bir yer tutar. Ama bu etkinlikler ve projeler 1982 yılından beri günümüze kadar geçen zaman zarfında amacını gerçekleştirdiği söylenemez. Tüm bunlara rağmen 1984'te gerçekleştirilen Uluslararası İnsan, Sanat, Çevre Sempozyumu bu etkinliklerin yaşama geçirildiğinin önemli bir kanıtıdır. Üç gün devam eden bu sempozyumun birçok sanatçıyı bir araya getirmeyi başararak yoğun bir konferans dizisi oluşturulmasına olanak sağlamıştır (Ekren, 2006:103).

Okulun aynı zamanda bir sergi salonu olması fikri Bauhaus'un sanatı ve tasarımı yaşama katmayı hedefleyen yapısı ile önemli bir ilişki kurmaktadır. Bauhaus, yalnız tasarımcılarıyla değil toplumla okulu buluşturan birçok okul dışı etkinliklere imza atmıştır. Bu yönüyle Marmara Üniversitesi'nin Bauhaus benzeri etkinlikleri bulunmaktadır. Bu etkinliklere bakıldığında Bauhaus uygulamaların devam ettiği görülür.

Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde sanatın ve tasarımın toplumdaki etkisini artırmak amacıyla tüm topluma hitap eden etkili, kültürel projeler tasarlanıp gözden geçirilerek uygulamaya konulmuştur. Halkın sanat hakkında bilgi edinmesine kapı açılmıştır. Halkla sanatın kaynaşması sağlanmıştır. "Bu amaçla hazırlanan projelerden biri de 'Sanat-Tır Projesi'dir. 1998 yılında gezici bir galeri

oluşturularak Diyarbakır, Van, Erzurum ve Bayburt'a sanatın taşınması yoluyla sanatın halk ile buluşması sağlanmıştır" (Ekren, 2006: 104). Bu proje dinamik yapısı ile sanatın fildişi kuleden çıkarak halka açıldığı ve halkla etkileşim içine girebileceği yeni bir yorum getirmesi bakımında örnek teşkil etmiştir. Ülkemizde deprem bölgesinde kurulan sanat çadırlarında sanat eğitimi verilerek insanları depremin acılarından biraz uzak tutulması sağlanmıştır. Bunu da sanatı topluma indirgeme projesi olarak alabiliriz.

Sanat yaşamının etkinliğinin artırılması ve halka yönelik projelerin sürekli geliştirilmesi ve kapsamının genişletilerek uygulanması okulun sanat ve toplum ilişkisine bakışını belirlemesi açısından oldukça önemlidir. Bu fikir etrafında oluşan projeler, konferans, sergi, kitap gibi yayın organlarının bir arada kullanılmasını sağlamıştır. Böylece Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi geniş bir alanda halkla ilişkisini geliştirir. Bu açıdan bakıldığında okulun her geçen gün yeni etkinliklerle halkla buluştuğu görülmektedir. Yapılan sergi, proje ve etkinlikler katalog ve kitaplar ile gelecekte de izlenebilir kılınır (Ekren, 2006: 104). Aslında bu tür etkinliklerin bazıları Bauhaus'tan kalma etkinliklerdir. Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksekokulu Bauhaus'tan etkilendiği için bu gelenekler devam etmiştir.

1995'de Uluslararası Plastik Sanatlar Derneği (UPSD) tarafından gerçekleştirilen genç etkinlik sergileri önemlidir. Bu sergilerde tüm katılımcıların eserlerinin sergilenmesi ve jürisiz olması nedeniyle ayrı bir anlam taşır. Türkiye'de gerçekleştirilen bu sanat ortamının diğerlerinden farklı ve özgün etkinliklerden biri olarak gösterilebilir. UPSD'nin gerçekleştirdiği genç etkinlik sergilerinin yönetim kurulunun sergi düzenleme komitesinin büyük çoğunluğu Tatbiki kökenli Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Üyelerinden oluşması okulun katkılarının somut bir göstergesidir (Aliçavuşoğlu, 2009: 28).

Genç Etkinliğin Bauhaus'tan etkilendiğini söyleyebiliriz. Genç Etkinlik de Bauhaus gibi bireysel yaratıcılığı savunmuştur. Her ikisi de sanatın toplum için olduğuna inanır. Bauhaus kendisinden önceki sanat anlayışlarına karşı çıkmıştır. Genç etkinlik de kalıplaşmış sanat anlayışına karşı çıkmış bireysel özgürlüğü savunmuştur. Bu yüzden bu sergilere katılmak için herhangi bir sanat eğitimi veren okuldan mezun olma şartını ortadan kaldırarak bireysel yaratıcılığın keşfedilmesini sağlamıştır. Yalnız İstanbul, İzmir, Ankara gibi büyük kentlerin dışında da ülkenin genelini kapsayan katılımcıların olduğu Genç Etkinlik, hiçbir ön üretim koşulu aramadan her gencin çalışmasını sergiler. Genç Etkinlik sanat ve sanat eğitimi ortamında kısıtlanan gençlere kendilerini özgürce ifade edebilecekleri ortamlar sunmuştur.

Genç Etkinlik'in jürisiz, disiplinler arası katılımı destekleyen anlayışı genç sanatçıların, genç yeteneklerin hiçbir kısıtlama ile karşılaşmadan daha özgür ve özgün çalışmaların ortaya çıkmasını sağlamıştır. 1998'de son kez gerçekleştirilen Genç Etkinlik'in uluslararası İstanbul Bienali'ne ve ulusal sergilere katılacak genç sanatçılar için önemli bir etkinlik sağlamıştır. 1990'ların ikinci yarısından itibaren kültürel ve politik olgularda dahil toplumda yerleşmiş tüm kalıplaşmış düşünceleri, alışkanlıkları sorgulayan Genç Etkinlik Bauhaus'tan da etkilenecek Türk sanatının var olan bakış açısını da değiştirmiştir (Aliçavuşoğlu, 2009:28-30). Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinde bu etkinliklerin yanında farklı etkinlikler de gerçekleşir.

“Fakülte, 1997 yılından beri, üç yılda bir Uluslararası Öğrenci Trienali ve 2010 yılı itibariyle iki yılda bir Uluslararası Çağrılı Afiş Bienali düzenlemektedir” (M.Ü.G.S.F. Özel yetenek giriş sınavları kılavuzu 2012-2013).

Üç yılda bir gerçekleştirilen Uluslararası Öğrenci Trienali ve Uluslararası Çağrılı Afiş Bienali kurumun uluslararası arenada tanıtılması etkinliklerinin sergilenmesi kurum açısından önemli etkinliklerdir.

Bu projelerle Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi önemli etkinliklere imza atmıştır. Gerçekleşen projeler üniversitenin çağdaş bir misyon üstlendiğinin göstergesidir. Bununla birlikte fakülte, “2007-2008 öğretim yılında, Bauhaus eğitim ilkeleri çerçevesinde kurulmuş olan Uluslararası Bağımsız Sanat ve Tasarım Okulları Birliği (Association of Independent Art and Design Schools) AIAS'a katıldı” (Artun, 2009: 16). Böylece öğrencilerin evrensel ölçütlerde sanat ve tasarım alanındaki hareketleri birebir yaşamaları sağlanarak, kurulan işbirliği sayesinde yeni projelerin geliştirilmesine de öncülük edilmektedir. Bu uygulamalar Marmara Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerinin aracılığıyla Batı'daki üniversitelerde yakın işbirliğine geçmesi oradaki uygulamaların veya yeniliklerin yakından izlenmesini sağlamaktaydı. Ayrıca eğitim gören öğrencilerin Batı'daki çalışmaları görmeleri ve bunları ülkede uygulamaları önemlidir. Bununla birlikte öğrencilerin yurtdışı sergileri ile dışarıya açılmalarını sağlamıştır.

İleride bu tür etkinliklerin artırılması (Uluslararası Öğrenci Trienali ve Uluslararası Çağrılı Afiş Bienali) Marmara Güzel Sanatlar Fakültesi açısından oldukça önemlidir. Bu tür etkinlikler okulun öğrenciyi hayata hazırlamada önemli bir işlevi olduğunu göstermiştir.

Bauhaus'un Marmara Güzel Sanatlar Fakültesindeki Yansımaları

Bauhaus'un Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulunda ve daha sonra Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi adını alan okulda Bauhaus'un yansımalarını çok somut olarak görmemiz mümkündür.

- Bauhaus'un Türkiye'de sanat eğitimi üzerindeki etkisi daha somut olarak temel tasarım uygulamalarında görülmektedir. Bugünkü adıyla “Temel Tasarım”, “Temel Tasar”, “Temel Sanat Eğitimi” adı altında verilir (Seylan, 2005:16). “Temel Sanat Eğitimi” dersi Türkiye'deki sanat okullarının özellikle birinci sınıflarının temel derslerindendir. Bu dersler hem akademik hem de öğrencinin özgür tasarımlarını gerçekleştirebilecek biçimde verilmektedir. Temel Sanat Eğitimi Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinde ve Tüm Sanat Okullarında olduğu gibi günümüzde de uygulanmaktadır. Buna rağmen Bauhaus'tan miras kalan tüm bölümler için önem taşıyan Temel Sanat Eğitimi dersinin ne kadar uygulama alanı bulduğu tartışmalıdır. Artık Atölyelerde yaratıcılık müfredatının devam ettiğini söyleyemiyoruz. Tasarımdaki uygulama sürelerinin azaltılması, bu Atölyelerin işlevini yitirmesi veya tamamen kapanması bu anlayışın yok olduğunun bir kanıtıdır (Atalayer, 2009:431).

- Temel Sanat Eğitiminin Bauhaus'ta olduğu gibi bir yıl boyunca haftada üç gün verilmesidir. Bunun yanında Bauhaus'ta Temel Sanat Eğitimi sınıfında gerekli performansı gösteremeyen öğrencilerin okuldan atılması anlayışı Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulunda gerçekleştirilememiştir. Bunun nedeni Milli Eğitim Bakanlığına göre öğrencinin okulla ilişkisinin kesilebilmesi için öğrencinin iki yıl boyunca başarısız olması gerekmektedir.

- Bauhaus'un dönemindeki sanat okullarından farkı, geleneksel tavırlara karşı radikal bir tepki ortaya koymasıdır. Bu tepki sadece okul programlarında değil, aynı zamanda okul etkinliklerinde de kendini gösterir. Böylece Bauhaus programlarıyla, öğretmenleriyle, tasarımlarıyla, etkinlikleriyle bir ilki başarmıştır.

Bauhaus, sadece bir okul değil tasarım çalışmalarının dışında sosyal etkinlikler yönüyle de önemli bir kurum olmuştur. Öğrenciler ve ustaların özgürce bir araya gelmesiyle okul dışında da öğrenciler ve öğretmenler arasında sıkı bir ilişki kurulmuştur. Tiyatro partileri, toplantılar, şiir dinletileri, konserler ve giysi partileri bu ilişkilerin en önemli özelliği olmuştur (Neuman, 1970:11). Bunun yanında sergiler ve konferanslar da vardı. Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinde de benzer

etkinlikler günümüzde de görülmektedir. Özellikle konferanslar ve yılsonu açılan öğrenci sergileri bu yansımaların somut örnekleridir.

Bauhaus'un eğitim programlarında atölyeler önemli bir yer tutmaktaydı. Bu atölyeler öğrencilerin yeniyi denedikleri, ürünlerin ilk örneklerinin oluşturulduğu yerlerdi.

- Tekstil ve Dokuma Atölyesi
- Seramik Atölyesi
- Mobilya Atölyesi
- Grafik Baskı Atölyesi
- Sahne Atölyesi
- Cilt Atölyesi
- Duvar Boyama Atölyesi
- Metal Atölyesi
- Taş Heykel Atölyesi
- Ahşap Oyma Atölyesi (Ozan, 2009: 12-29).

Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Bauhaus'u örnek aldığı için bölümler Bauhaus örneğine göre oluşturuldu.

- “Dekoratif Resim Bölümü:
- Grafik Sanatları Bölümü:
- Tekstil Sanatları Bölümü:
- Seramik Sanatları Bölümü:
- Temel Sanat Bölümü:
- Mobilya-İç Mimarlık Bölümü” (Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Yayınları, 1971; Ekren, 2006:84’ den alıntı).

SONUÇ

Tasarım okullarında büyük bir etki yaratan Bauhaus, sanatın birçok alanında önemli başarılar kazanmıştır. Bu başarıların ardında yatan neden Bauhaus'un sanat eğitimi alanında sadece kendisi ile rekabet etmesinden kaynaklanır. Böylece sanatın tüm alanlarında yapmış olduğu çalışmalar birçok sanat ve tasarım okullarına örnek olur. Bu okullardan biri de ülkemizde 1957’de kurulan devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okuludur. Okulun amacı gündelik hayatta kullanılan her türlü ürünün tasarımını gerçekleştirmektir. Kuruluş amacı bakımından Bauhaus’la hemen hemen aynıdır. Bauhaus'un Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Okulunda katkısı çok somut bir şekilde görmektedir. Okul Bauhaus'u örnek aldığı için Bauhaus'daki eğitimim

uygulamalarını çok iyi bilen Alman eğitimcilerin Stuttgart Güzel Sanatlar Akademisinden getirilmesi ülkemiz saat eğitimi açısından büyük bir şans olur. Özellikle Prof. Schneck Okulu Bauhaus örneğine göre dizayn eder. Okulda uygulanan programlardan bölümlerin oluşturulmasına kadar çok büyük katkılar sağlar. Daha sonra okul Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi adıyla sanat eğitimine devam eder. Bauhaus'un en önemli etkisi Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'nun kuruluşunda çok büyük emeği olan Prof. Schneck'in bir alman olması ve Bauhaus programlarını çok iyi bilmesidir. Bauhaus'un etkisini çok yönlü olarak görebiliriz. Bu katkıları özellikle okulun programlarında ve uygulanan yöntemlerinde kendini gösterir. Öğrenim sürecini Bauhaus'ta olduğu gibi çıracılık ve ustalık olarak ayırmış ustalığa meslek sınıfında başarılı olan öğrencilerin devam etme şartı getirmiştir. Okula giriş programı hazırlanmış bunun yanında fakültelerde öğrencilerin çeşitli bölümlerde daha geniş yapı içerisinde istedikleri ve başarılı olduklarını düşündükleri alanlara göre ders alabilmeleri sağlanmıştır. Bauhaus'la başlayan Bauhaus'un amacına ulaşmasında önemli olan temel tasarım dersi de bu programlarda yer almıştır. İlk defa Bauhaus'la gerçekleşen sanatın topluma açılması, sanatın toplumla olan ilişkisinin canlı tutulması anlayışı Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinde uygulanmış katılımcı öğrenci profili sanayi okul işbirliği okul dışı etkinlikler öğrenci sergileri ve çok yönlü projelerde etkisini görmemiz mümkündür. Bunun yanında Bauhaus'tan miras kalan tüm bölümler için önem taşıyan Temel Sanat Eğitimi dersinin ne kadar uygulama alanı bulduğu tartışmalıdır. Artık atölyelerde yaratıcılık müfredatının devam ettiğini söyleyemiyoruz. Tasarımdaki uygulama sürelerinin azaltılması, bu atölyelerin işlevini yitirmesi veya tamamen kapanması bu anlayışının yok olduğunun bir kanıtıdır (Atalayer, 2009: 431).

Bauhaus örneğine göre, düzenlenen sanat eğitimi veren okullar, Bauhaus'un yarattığı etkiyi yaratamamıştır. Örnek olarak Bauhaus günümüzde bile kullanılan birçok ürünün ilk örneklerini üretmesine rağmen, günümüz sanat eğitimi veren okullarda Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi bu etki sadece tekstil ve seramik alanlarıyla sınırlı kalmıştır. Okul-endüstri ilişkisi oluşturulamamış, etkinliği sadece öğretmen ve sanatçı yetiştirmekle sınırlı kalmıştır. Ancak, Bauhaus'un etkisiyle kurulan tasarım okullarında yetiştirilen kalifiye elemanların ülkemiz endüstrisine katkı sağladığını özellikle bu katkının da el sanatlarında ve moda tasarımında olduğu söylenilebilir.

Sanatçı biçimi oluştururken artık beğenilme kaygısı yoktu. O döneme kadar kullanılmamış biçimleri deniyor ve yenisini keşfetmek için sürekli istek duyuyordu, içerik de değişmişti. Sanatçı ivme kazanan gelişmelere bazen tepki duyuyor, bazen de

bu gelişmeleri alkışlıyordu; toplumun daha önce aşına olmadığı biçimleri kullanıyor, düşüncesini bu yolla ifade ediyordu.

“Çağımız sanatının belirginleştiği ve biçim aldığı yıllar 1910’larla 1930’lar arasına rastlar. Sanat yaşamı, bu kısa süre içinde Batı sanatının hiçbir döneminde görülmedik yoğun bir sanat gelişmesine sahne oluyordu” (İpşiroğlu, 1978: 18).

Endüstri toplumunda yaşamın toplum ve birey üzerindeki baskıları artarken sanat da bu tepkilerde yerini almış ve söylemlerini geliştirmişti, böylece birçok biçim birbiri arkasından ortaya çıkmıştır. Eskpresyonistler doğadaki çarpıklıkları dile getirmiş, Fovislerler aşırı ve şiddetli renklere başvurmuştur. Kübizm mantık süzgecinden geçirdikleri nesneleri parçalayarak eserlerini oluşturmuştur. Temeli I. Dünya savaşının getirdiği yıkımdan alan Dadaizm, sanatı tekrar ele alıp eleştirirken tüm sanatsal gelenekleri ve anlayışları yıkarak kendi manifestosunu oluşturuyordu (Şişman, 2011: 61). Modernizm sanatta bu çok sesliliği sağlarken içerik sürekli değişmiş, bu değişime uygun olarak birçok biçimi de doğurmuştur. Sanat, artık içeriğin yoğunluğu altındadır. İnsan zihnini bin yıllar boyunca meşgul eden sorular ve bu sorulara aranılan çözümler bilim ve felsefeyi sürekli yeni arayışlara, yeni cevaplara yönlendirmiştir. İlk defa Kübizm’le başlayan içerik olarak kendisini dile getiren felsefe, soyut sanat akımıyla birlikte sanatta kendisini daha yoğun hissettirmiştir. II. Dünya Savaşının başladığı dönemlerde soyut anlayış yavaş yavaş etkinliğini yitirirken savaşın getirdiği yıkımdan kaçan sanatçılar Amerika’ya yerleşir. Sanatçılar Amerika’da Amerikan yapısına uygun soyut ekspresyonist çalışmalar yapmış Amerika, sanatçıya verdiği destekle kendi ülkesini sanatın merkezi haline getirmiştir (Şişman, 2011: 62). Ama Amerika kendine sığan sanatçıyı kendi beğenisine uygun eserler oluşturmak için zorlamamıştır. Aslında Amerika’nın II. Dünya Savaşından sonra sanatın merkezi konumuna gelmesindeki en önemli neden, tüm sanat anlayışlarının sanatta her türlü içeriği ve onu somutlaştıracak yeni biçimlere hoşgörü ile bakmasıydı. Böylece bu eklektizm Amerikan sanatının kısa zamanda zenginleşmesini, sanatta yeni içerikleri ve biçimler oluşturacak kapıları aralamasıydı. Böylece 1960’larda ufuklarda yeni içerikler ve biçimlerin oluşmasına imkan sağlayacaktı.

“1960’larda Pop sanat, Op Sanat ve Yeni Gerçekçilik (Le Nouveau Realisme) gibi akımlarla ortaya çıkan “resimsel olmayan (non – pictural) tavrın 1960 sonrası sanat eğilimlerine egemen olduğu görülmektedir” (Germaner, 1997: 9) Sanatçı biçim olarak; endüstri, ticaret ve tüketim ilişkisi içerisinde, içerik olarak ise kendini var etme yoluna gitti. Sanatçı her zamankinden daha fazla yeni biçimleri

deniyordu. Bunlardan Happening tüm sanat anlayışına karşı bir mücadeleye girişir, parolası da bir yeniliktir. “Happening bir uygulama ve bir ahlaktır. Sanatçının özgürlüğünün güçlü bir biçimde doğrulanmasıdır, sanatçının, sanatın pazar tarafından kullanılmasını (Sanat yapıtının toplanıp sonra da değerlendirilmesinin) şiddetle reddedişi ve yitirilmiş olan geleneksel değerleri geri alışıdır” (Germaner 1997: 23). Sanatçı geleneksel biçimlere karşı bir tepki geliştirirken sanat da biçim olarak bir devrim başlatıyordu. O zamanlara kadar kimsenin cesaret edemediği yeni biçimler boy gösteriyordu. Sanat eserinin pazarlanmasına getirilen tepkiler Happening’in sanat eserinin değerlendirilmesi, alınıp satılması ve bir meta haline getirilmesine bir karşı çıkıştı. Sanat müzelerde sergilenen somut bir varlık olmaktan çıkıp kendine özgü bir kimlik kazanıyordu.

Happening, Vücut Sanatı (Body Art). Action Performance, Eat Art (Sanat Yemek), Op Art (Optik Sanat) Knetic-Art (Kinetik Sanat), Post Painterly Abstraction (Geç Resimler Soyutlama), Minimalism (Minimal Sanat) ve diğer akımlarla sanatçı hem biçim, hem de içerik olarak sanatın artık bir tanımının olamayacağı ifade ediyor, bu yüzden her çeşit içerik farklı biçimlerle bütünleşerek kendisini somutlaştıracaktı. Tüm bunlara rağmen 1980 sonrası sanat ise hem içerik hem de biçim olarak pazara yönelik oluştuğunu görmekteyiz. “Üretim açısından değil de, halka sunuluşu açısından bakıldığında, sanatın hiçbir zaman günümüzde olduğu kadar pazarlama yasalarına uymak zorunda kaldığı görülmemiştir” (Lynton, 1991: 351). Ama yine de sanatçı geçmiş çağlarla kıyaslandığında kendini daha özgür hissediyor. Günümüzde bu çok seslilik artarak kendisini daha da güçlendiriyor ve sanatın sınırları çok genişliyordu. Artık sanatta içerik uzayın sonsuzluğunda, insan zihninin tüm labirentlerine kadar nüfuz ediyor, tüm olanaklar deniyor, bilinmezlikler keşfedilmeye çalışılıyor, böylece ilkel insanla başlayan sanat günümüzde de tüm renkleriyle bir çiçek bahçesine dönüşüyor, sanatta çok sesliliğin oluşmasına neden oluyordu.

Bu çağ sanatçısının tüm isteği kendi özgürlüğünü gerçekleştirmek ve yeniyi keşfetme arzusudur. Bu arzu yeniye herkesten önce bulma yarışı değildir. Tam tersine bu çaba ileriye yönelik anlatımların da evrenseli bulabilme ve yansıtmaya çabasıdır (Asher, 1980: 3). Sanatta tüm bu olumlu gelişmelere rağmen “Günümüz için bile resmin bir araç durumuna geçebileceği söz konusudur. Konusu belli bir yarışma adına üretilen bir resim için de onun araç olma niteliğinin ön planda tutulduğu söylenebilir” (M. Erinc, 1995: 31). Yarışmanın bir konusu olduğu için sanatçı ister istemez kendisini kısıtlamış olur, amaç ise hiçbir zaman sanat olamaz çünkü sanatçı hem biçim hem de içerik olarak yarışma jürisinin beğenisi doğrultusunda eser üretecektir. Bu

açıdan bakıldığında sanatı üstünde yine bir ipoteğin olduğunu görürüz. Eğer yarışmanın bir konusu olmadığı takdirde o zaman sanatçı hem biçimi hem de içeriği kendisi belirleme şansına sahip olacaktır. Yine de yarışmada sanatçı hep bir beğenilme kaygısıyla yapılacağı için sanatçı bu defa da kendisini sınırlandıracaktır. Başka bir sorun ise sanatı geniş halk kitlelerinin anlayacağı biçimde eserler üretme zorunluluğudur.

“Sanatı, günümüzdeki geniş kitlelerin güncel ufkunda sınırlamamak, tam aksine bu kitlelerin ufkunu elden geldiğince genişletmek biçiminde özetlenebilir” (Hauser, 1995: 428). Sanatçı bu defa da kitlelerin baskısı altındadır. Bu yüzden sanatçı kendi zihinsel gücünü, yani sanatsal içeriği her türlü beğeni yargılarından ayıklayarak yapar. Yoksa kitlelerin beğenilerine göre hem içeriği hem de biçimi oluşturur. Bu da sanatçının özgürlüğünü ortadan kaldırır. Bu yüzden sanatçı bazen toplumun yanında olur, bazen de topluma sırt çevirir. Bunu gerçekleştiremez ise sanatın da içeriği ve biçimi oluşturacak entelektüel atmosferini yaşayamaz ve yansıtamaz.

SONUÇ

Sanatsal faaliyetler ilk insanla başlamış, tarihsel süreç içerisinde sürekli değişimlere uğramıştır. Sanatta bu değişimler bazen büyük devrimlerle gerçekleşmiş, bazen de bu lokomotif gücü sanatçılar üstlenmişti. Sanatçının bireysel tepkileri, istekleri, duyguları ya da toplumsal duyarlılığı bu değişimleri getirmiştir. Bu değişimler hem içerik hem de biçimde etkisini göstermiştir. Şartlara göre değişimler yeni düşünceleri ortaya koyarken ona uygun biçimi de yaratmıştır.

Sanatta biçim ve içerik çok önemli kavramlardır. Bu kavramlardan biri olmadan diğersinin varlık kazanması olanaksızdır. Bu yüzden biçim ve içerik bir sanat eseri için olmazsa olmaz unsurlardır. Tarihsel süreç içinde sanat hep bir misyon üstlenmiş ve bir araç olarak görülmüştür. Her dönemde bir kurum, bir inanç ya da başka amaçlara hizmet etmiştir. Ama Fransız İhtilali ile birlikte bu etki biraz azalmaya başlamış ve 20. yüzyıl ile birlikte tamamen ortadan kalkmıştır. Özellikle Endüstri Devrimin getirdiği etki tüm eski kurumları ortadan kaldırırken ya da bazı kurumları kendisine göre yeniden dizayn ederken bu gelişmelere ayak uyduramayan kurumları, anlayışları yavaş yavaş tasfiye etmişti. Özellikle endüstrinin getirisi olan dev kentlerin, kalabalık caddelerin ortaya çıkmasına neden olmuştu. Topraktan ayağı kesilen insanın bir anda alışık olmadığı bir ortamda kendisini bulması bazı sorunları da beraberinde getirmiştir özellikle. Yalnızlaşan insanın ruhsal bozukluklarını dışa vurması bir ihtiyaç haine gelmiş, geçmişle tüm bağları kopmuş, çıplak, mutsuz

gelecekten medet ummayan insan tekrar sanata sarılarak teselli bulmuştur. Sanat, tüm bu gelişmelerden etkilenecek hem biçim hem de içerik açısından daha önce görülmedik bir çeşitlilik ortaya çıkarmış ve kendini tamamen yenilemiştir. Sanatçı da artık var olan kalıpları kırarak kendisini özgürce ifade etme araçlarını keşfetmiştir. Her ne kadar günümüzde sanatçının bireysel özgürlüğünü kısıtlayıcı uygulamalar özellikle yarışmalar olsa da günümüz sanatçısı kendisini geçmiş çağlarla kıyasladığında daha özgür hissetmiş ve sanatını tüm bu olumsuzluklara rağmen dile getirme şansına sahip olmuştur. Böylece sanatçı geçmişten günümüze geçirdiği evrelerle daha da güçlenmiş, düşüncelerini biçim açısından daha özgür ifade etme şansına sahip olmuştur.

KAYNAKLAR

“Bauhaus (Building House) Ev İnşa Etme”, 1999. *Arkitekt Dergisi*, Mayıs, s.67.

AK, Bircan. 2009. “Bauhaus, Schneck ve Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu (DTGSO)”. Bauhaus, Modernleşmenin Tasarımı-Türkiye’de Mimarlık, Sanat, Tasarım Eğitimi ve Bauhaus, İstanbul: İletişim Yayınları, s:323-330.

ALİÇAVUŞOĞLU, Esra. 2009. “Bauhaus Geleneği ve Günümüz Sanatına Yansımaları”. Bauhaus, Modernleşmenin Tasarımı-Türkiye’de Mimarlık, Sanat, Tasarım Eğitimi ve Bauhaus, İstanbul: İletişim Yayınları, s:24-30.

ALTUNAY, Alper. 2004. “Mekanik Sanattan Elektronik Sanata Geçiş ve Video Sanatı”, Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Yayınları, s:70-71.

ARTUN, Ali. 2009. “Türkiye’de Mimarlık, Sanat, Tasarım Eğitimi ve Bauhaus”. Bauhaus, Modernleşmenin Tasarımı-Türkiye’de Mimarlık, Sanat, Tasarım Eğitimi ve Bauhaus, İstanbul: İletişim Yayıncılık, s:14-16.

ASLIER, Mustafa, 1970. “Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu” *Türkiyemiz Dergisi*, Sayı: 1, s:33.

ASLIER, Mustafa. 2009. “Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Eğitim İlkelerinin ve Çalışma Yöntemlerinin Uygulanmasında Alman Bauhaus ve Werkkunstschule Adlı Okulların Etkinlikleri”. Bauhaus, Modernleşmenin Tasarımı-Türkiye’de Mimarlık, Sanat, Tasarım Eğitimi ve Bauhaus, İstanbul: İletişim Yayınları, s:307.

ATALAYER, Gülay. 2009. “Tekstil Sanatları Eğitiminde Bauhaus’un İzleri Üzerine”. Bauhaus, Modernleşmenin Tasarımı-Türkiye’de Mimarlık, Sanat, Tasarım Eğitimi ve Bauhaus, İstanbul: İletişim Yayınları, s:424-426.

EKREN, Elvan, 2006. “Türkiye’de Bir Eğitim Modeli “Bauhaus””, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul).

KAPTAN, B. Burak. 2003. “20. Yüzyıldaki Toplumsal Değişmeler Paralelinde İç Mekan Tasarımı Eğitiminin Gelişimi”. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları, s:56.

KURT, Seher. 2004. “ ‘Oluş Noktasına Varan Sanatsal Dönüşümün Paralelinde Sanatçı Nasıl Yetiştirilir?’ Temel Sanat Eğitimi Örneğinde”. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Sanat Eğitimi Sempozyumu, Ankara: Gündüz Yayıncılık, s.146-147.

“M.Ü.G.S.F. 2012-2013 Özel Yetenek Giriş Sınavları Kılavuzu”, 2013, <http://docplayer.biz.tr/3888511-Marmara-universitesi-guzel-sanatlar-fakultesi-2012-2013-ozel-yetenek-giris-sinavlari-kilavuzu.html>, (20.01.2018).

NEUMAN, Eckhard. 1970. “In the beginning the Bauhaus was more a state of being than a school”, A new art education, pp:10-11.

OZAN, Mert, 2009. “Bauhaus Okulu ve Erken Cumhuriyet Dönemi Mimarisi – İç Mimarisine Etkileri”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul).

SEYLAN, Ali, 2005. *Temel Tasarım*, Samsun.

ŞAHİNKAYA, Sezen Burçe, 2009. “Bauhaus Mobilya Tasarımının Günümüz Mobilya Tasarımına Etkileri”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul).

TÜRKDOĞAN, 2002. Tansel. “Çağdaş Sanat ve Eğitimi”, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Ankara: s:151.

YADA, Sait. 1968. Tatbiki Güzel Sanatlar Okullarının Doğuş Sebepleri ve Fonksiyonları, İstanbul, s:13-35.